

การจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
เพื่อพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบุญอุปถัมภ์) สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
Learning Management on the Sufficiency Economy Philosophy using
the Project-Based Learning to Develop Competency and Ability
to Use Life Skills of Students in Grade 4 at KhlongSong
(Sawetsomboon Uppatham) School under Pathum
Thani Primary Educational Service Area Office 1

วรรณิศา ศรีบรรเทา

WANNISA SRIBANTHAO

โรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบุญอุปถัมภ์)

E-mail: w3rdonsook@gmail.com

Received: 15 กรกฎาคม 2566; Revised 1 สิงหาคม 2566; Accepted 15 สิงหาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้รูปแบบโครงงานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบุญอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้รูปแบบโครงงานโดยผลการประเมินสมรรถนะสำคัญของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับคุณภาพดีขึ้นไปทุกคน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, โครงงานเป็นฐาน, ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ABSTRACT

The purpose of this article was to study the learning management of Philosophy of Sufficiency Economy Using a project format to enhance important competencies of students in Grade 4 of Khlong Song School (Sawetsomboon Uppatham), Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 1, by collecting data from a sample group and analyzing the data using the average and standard deviation. The results of the study found that the Organizing learning about the Sufficiency Economy Philosophy using a project format. The results of the assessment of important competencies of students in Prathom 4 in competency and ability to use life skills were at a higher quality level.

Keywords: Learning management, Sufficiency Economy Philosophy, Project-Based Learning, The Ability to Use Life Skills

บทนำ

แผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2576 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โลกศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 19 และ 20 อย่างสิ้นเชิง มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง การสืบค้นข้อมูลความรู้ต่างๆ เข้าถึงได้ง่ายขึ้น โลกถูกเชื่อมโยงกันมากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง วิธีการและทักษะบางอย่างในอดีตอาจไม่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้ในปัจจุบัน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นี้ จึงไม่ใช่การถ่ายทอดความรู้และการท่องจำเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่คือการที่ครูจะต้องส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียนทุกคนและพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) เพื่อให้ผู้เรียนนั้นสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ลงมือปฏิบัติและต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถเข้าถึงสื่อ เทคโนโลยีเครื่องมือ และแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ณ ห้องประชุมราชวัลลภ อาคารราชวัลลภ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ 14 กันยายน 2566 ของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ เพิ่มพูน ชิดชอบ ได้กล่าวถึงแนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาว่า “การเรียนการสอนจำเป็นต้องเริ่มจากความสุขทั้งผู้เรียน ผู้สอนและผู้ปกครอง เมื่อมีความสุขจะส่งผลให้การเรียนดีขึ้น เมื่อการเรียนดีขึ้นจะส่งผลกลับไปทำให้มีความสุขมากยิ่งขึ้น และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ”

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ปวงชนชาวไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เพื่อให้ปวงชนชาวไทยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ อีกทั้งยังช่วยให้ทุกคนสามารถรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้ โดยสามารถเริ่มได้ตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะการจัดการศึกษาที่เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านของประเทศและสังคมโลก เกื้อหนุนการพัฒนาประเทศอย่างเหมาะสม ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 5 ธันวาคม 2547 ความว่า “... ความรู้การศึกษานั้นจะต้องช่วยให้การศึกษาของคนไทยดีขึ้น เพราะถ้าการศึกษาไม่ดี ก็ไม่สามารถทำงานได้ การศึกษาต้องศึกษาได้ทุกระดับ การศึกษาในระดับสูงถ้าไม่มีการเรียนขั้นประถม อนุบาล ไม่มีทางที่จะทำให้คนไทยเรียนสูงขึ้น เพราะการเรียนในระดับชั้นสูงขึ้นต้องมีรากฐานมาจากการเรียนขั้นพื้นฐาน...”

โรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบุญอุปถัมภ์) เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เปิดสอนในระดับอนุบาลปีที่ 2-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ว่า “โรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบุญอุปถัมภ์) มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานมีทักษะในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานความเป็นไทยภายใต้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล” จากผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1/2565 ของผู้สอนที่ผ่านมา พบว่า สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ ในส่วนของการประเมินความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ไม่สามารถนำความรู้และเนื้อหาจากกิจกรรมการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ จากข้อมูลการเยี่ยมบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 34 คน พบว่า ร้อยละ

61.76 ของนักเรียนทั้งหมดหรือ 21 ครั้วเรือน ประสบปัญหาที่เหมือนกันคือรายได้ไม่พอกับรายจ่าย บางครอบครัวรายได้ลดลง ขยายของได้น้อยจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน แต่เมื่อสอบถามกับนักเรียนถึงปัญหาดังกล่าว ส่วนใหญ่กลับไม่ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวของตนเอง หลายครั้งที่นักเรียนเข้ามาปรึกษา และมักแสดงอาการเสียใจและแสดงพฤติกรรมดื้อต่อต้าน ผู้ปกครอง เช่น ได้รับเงินค่าขนมน้อยกว่าที่เคยได้รับปกติ ดื้อต่อต้านว่าผู้ปกครองที่ไม่ซื้อของเล่นชิ้นใหม่ให้ เป็นต้น ไม่สามารถแก้ปัญหาได้เมื่อพบการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า นักเรียนยังขาดการพัฒนา และสร้างเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ซึ่งเป็นหนึ่งในสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ซึ่งได้กำหนดลักษณะของความสามารถ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตนั้นเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนสมรรถนะหนึ่งที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นภายในตนเองของผู้เรียน เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม สามารถจัดการกับความต้องการและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม บนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ทศนา แหมมณี, 2549) ดังนั้น จะทำอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเรียนรู้อย่างสนุกสนาน สามารถนำความรู้ที่ได้รับมา ออกแบบและวางแผนรูปแบบการทำงานของตนเอง ลงมือปฏิบัติจริง จนเกิดเป็นสมรรถนะสำคัญด้านความสามารถในการใช้ ทักษะชีวิตของตนเองขึ้นมา ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนจึงได้นำเนื้อหาเรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบโครงงาน มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้บนพื้นฐานของความพอเพียง มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางภาวะเศรษฐกิจ ดังเช่นปัจจุบันนี้ไปได้ จึงออกแบบการจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นี้ขึ้นมา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาสังคมศึกษา โดยใช้รูปแบบโครงงาน
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบูรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในครั้งนี้ เพื่อให้การวิจัยมีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ผู้สอนจึงกำหนดนิยามศัพท์ในการปฏิบัติการไว้ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL) หมายถึง การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมให้นักเรียน เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริงอย่างมีขั้นตอนและมีระบบ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติได้จากประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา หาความรู้อย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณ สามารถออกแบบประดิษฐ์ชิ้นงาน ทำการทดลอง ทดสอบประสิทธิภาพ พิสูจน์สิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผนการทำงานร่วมกัน ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ตลอดจนได้พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง บนพื้นฐานของความพอเพียงและการประมาณตนเอง โดยมีครูเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นนักเรียน (กมล โพธิเย็น, 2564) เพื่อให้ นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจ

และนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียน กระบวนการจัดทำโครงการ และจัดแสดงผลงานที่เป็นรูปธรรม นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ยังเน้นการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถรับประสบการณ์ชีวิตขณะที่เรียน พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563: 2)

2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หมายถึง ระดับของความสามารถของพฤติกรรมเฉพาะบุคคลของผู้เรียน ที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

2.1 ความสามารถในการสื่อสาร คือความสามารถในการรับ-ส่งสารอย่างมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา สามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ เพื่อขอจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ โดยเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักของเหตุผล ความถูกต้อง โดยเลือกใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงประโยชน์ และผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2.2 ความสามารถในการคิด คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างองค์ความรู้และการตัดสินใจเกี่ยวกับตัวเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

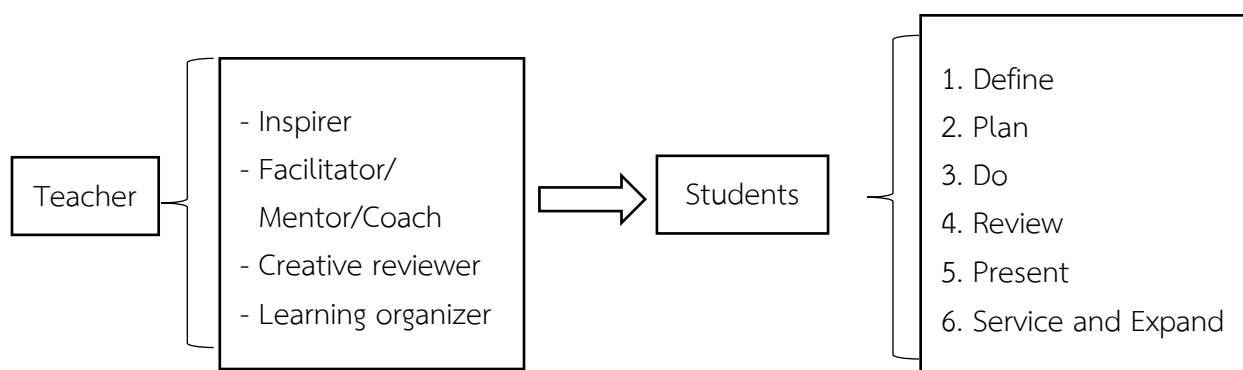
2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่นักเรียนกำลังเผชิญอยู่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล พื้นฐานของคุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ต่างๆ ในครอบครัวและสังคม แสวงหาความรู้ นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม

2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต คือ ความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล สามารถจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม เข้าใจและพร้อมรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น

2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี คือ ความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ ของนักเรียนและพัฒนาตนเองโดยใช้ทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

กรอบแนวคิดของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบูรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้นำกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563: 8) ซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการดำเนินการศึกษา ผู้เขียนได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบูรณ์อุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ให้มีการพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตที่สูงขึ้น

ความรู้จากการศึกษา

แนวทางการจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบูรณ์อุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นแนวทางหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และสามารถพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเข้าใจสภาพปัญหาที่พบภายในครอบครัววิถีการแก้ปัญหา และปรับประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีการบูรณาการความรู้พื้นฐานจากในชั่วโมงเรียนและทักษะการทำงานร่วมกัน คิดสร้างสรรค์สร้างชิ้นงานที่สามารถสร้างรายได้หลังเลิกเรียนเพื่อช่วยเหลือจนเจือผู้ปกครอง นำผลจากการสะท้อนคิดจากครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นไปปรับปรุง พัฒนาและต่อยอดสินค้าของตนเอง เพื่อให้การทางการจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคุณภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานประกอบด้วย 1) Define คือ ขั้นตอนที่ครูผู้สอนทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน ผู้เรียนค้นพบแรงบันดาลใจ รับรู้และเข้าใจปัญหาใกล้ตัว 2) Plan คือ ขั้นตอนที่ผู้เรียนวางแผนแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก/ที่ปรึกษา/โค้ช 3) Do คือ ขั้นตอนที่ผู้เรียนออกแบบและลงมือสร้างชิ้นงาน ทดลองนำชิ้นงานออกจำหน่ายตามช่องทางที่วางแผนไว้ และสรุปผลการดำเนินงานโครงการและร่วมกันอภิปรายถึงผลการดำเนินงาน ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก/ที่ปรึกษา/โค้ช 4) Review ผู้เรียนประเมินชิ้นงานและสะท้อนคิด (AAR) ระบุประโยชน์ ข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุงของชิ้นงานตนเอง ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้วิพากษ์อย่างสร้างสรรค์และผู้จัดการเรียนรู้ 5) Present คือ ขั้นตอนที่ผู้เรียนสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน นำเสนอผลงานทั้งในและนอกห้องเรียน ครูทำหน้าที่เป็นผู้วิพากษ์อย่างสร้างสรรค์ 6) Service and Expand คือ ขั้นตอนที่ผู้เรียนนำชิ้นงานที่ได้ไปต่อยอดพัฒนาชิ้นงานให้มีคุณภาพและเพิ่มมูลค่าชิ้นงานให้สูงขึ้น ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก

บทสรุป

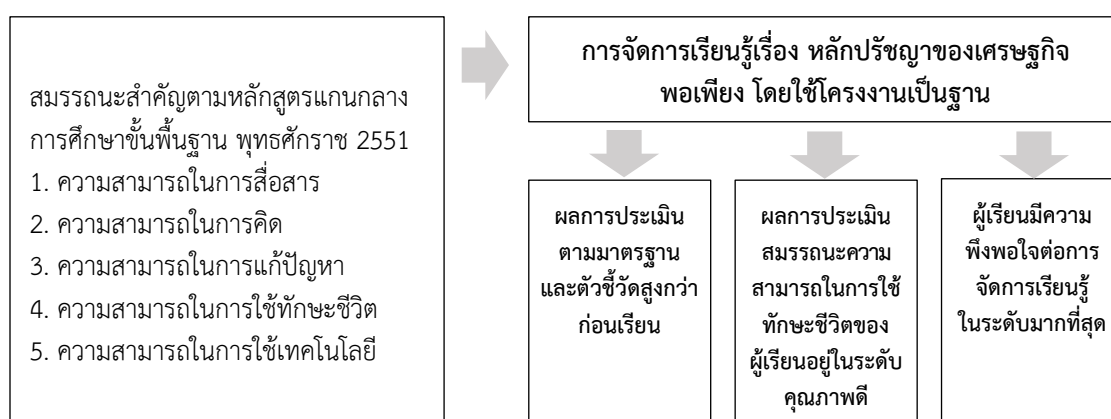
การจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบูรณ์อุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาด้านความรู้ และทักษะของผู้เรียน จนเกิดสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดประสบการณ์โดยตรง ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาโดยการนำความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีการสร้างชิ้นงานที่สามารถสร้างรายได้ได้จริง และเข้าใจสภาพปัญหาที่พบ คิดหาวิธีแก้ไขได้อย่างเหมาะสม และร้อยละ 30 ของผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาต่อยอดโครงงานสร้างอาชีพหลังเลิกเรียน

2. ผู้เรียนมีผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ ส.3.1 ป.4/3 อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง ความแตกต่างของค่า Average T score ก่อนเรียนและหลังเรียนอยู่ที่ 34.46 หรือเฉลี่ยร้อยละ 68.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.31 ซึ่งหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

3. ผลการประเมินสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของผู้เรียนอยู่ในระดับคุณภาพดีขึ้นไปทุกคน มีผลงาน/ชิ้นงานเชิงประจักษ์จากการทำโครงงาน

4. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 หรือร้อยละ 99.35 ซึ่งแปลความหมายได้ว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจมาก และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ด้านตัวครูผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.00 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนเข้าใจสภาพปัญหาที่พบอย่างแท้จริง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม สืบค้น กำหนดหัวข้อ ออกแบบชิ้นงานและวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอนจากความสนใจของตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษา เสริมแรงบวกและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน จึงทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ผู้เรียนมีบรรยากาศการเรียนที่ต่างไปจากเดิมคือ การเรียนไม่ได้อยู่เพียงหนังสือและบนกระดาน แต่นักเรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและการทำกิจกรรมต่างๆ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรม ส่งผลทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด สรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสอง (เสวตสมบูรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

รายการอ้างอิง

- กมล โพธิเย็น. (2564). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19(1), 11-28.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).
- ทศนา แคมมณี. (2549). กิจกรรมปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ ฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). ก้าวแรกการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). กรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.